

Árulásaink

Már többször idéztem azt a gondolatot, hogy az a nép, amelynek nincsen megfelelő értelmiségi rétege, vagy **ha az idegen érdekeket szolgál**, irányt veszve csak botorkál a korban, miközben elvész a történelmi és azonosságtudata, a jövőképe, valamint önbecsülése, míg végül hitevesztetten feladja anyanyelvét, nemzeti sajátosságait, és beolvad az egészségesebb nemzettudattal rendelkező népek tengerébe. Ez nem pótolható szórványos egyéni értelmiségi megnyilatkozásokkal vagy tevékenységgel, hanem olyan értelmiségi közéletre van szükség, amely figyelemmel kíséri az adott nép sorsát, jövőjét és a boldogulását befolyásoló tényezőket, nem közömbös a társadalmi kóros elhajlásokkal szemben, nem húzódik vissza a szűk hivatásának elefántcsonttornyába, hanem érzékeny a környezete problémáira, amelyekre mindig reagál és a véleményét a jobbítás, a társadalmi haladás érdekében nyilvánosságra is hozza.

Hogy a délvidéki magyar értelmiség, főleg azok, aki az intézményeink szellemiségét alakítják és befolyásolhatják, hajlandók-e az itt élő magyarság nemzettudatának az erősítésére, ami a megmaradásunk legfontosabb követelménye, a nyelvének ápolására, a kultúrájának támogatására, hogy segítségére lesz-e a gazdaság megszervezésében, azt a következő példák híven illusztrálják. Ennek eldöntését az olvasóra bízuk.

Hallgatom az Újvidéki rádió pénteki művelődési műsorát. A műsorvezető dr. Silling Istvánal folytatott telefonbeszélgetést, aki többek közt megjegyezte, hogy a tárgyalt téma az „**anyaországunkban**” másként működik. Hallva ezt a műsorvezető, arra emlékeztette a riportalanyt, hogy nekünk, mármint a „vajdasági” magyaroknak **ez az anyaországuk**. A túlfűtött megfélemleni vágyástól indítatva talán fel sem fogta, hogy milyen butaságot mondott, hiszen minden magát magyarnak vallónak csak Magyarország lehet az anyaországa. Szülőföldje vagy lakhelye

természetesen bármely országban lehet, de a magyaroknak csak egy anyaországu van, Magyarország. Persze Sillingnek jogában állt, sőt elvárható lett volna a műsorvezetővel vitába szállni, de a „haverkodó”, mindent dicsérő társalgás kínossá tette volna a vitát. Így a rádióhallgatók máig sem tudják, hogy a szabadkai Tanítóképző Kar tanárának melyik az anyaországa.

A szabadkai Kosztolányi Dezső Színház kiemelt jelentőségű a délvidéki magyar színházaink között, ezért a hazai pénzelés mellett magyarországi támogatásban is részesül és számtalan anyaországi meghívást kap. Ennek ellenére a színház igazgató-rendezője a Vajdaság Ma portálon a Pass-port Subotica/Szabadka elnevezésű, Grad demona/ A démonok városa alcímű darab kapcsán a következőket jelentette ki: „Olyan érzésem van, hogy most a szerbiai színházi világban jobban otthon vagyok, ami talán normális is, hiszen mi elsősorban szerbiai színház vagyunk ...” Mondja ezt annak a színháznak az igazgatója, amely intézmény annak az írónak nevét viseli, aki a magyarságáról a következőképen vall: „Az a tény, hogy anyanyelvem magyar, és magyarul beszélek, gondolkozom, írok, életem legnagyobb eseménye, melyhez nincs fogható.”

Mostanában sok szó esik a Tanyaszínházról. Különösen a darabválasztást dicsérik, főleg azért, mert ez rólunk, „vajdasági” magyarokról szól. A gondot csak az jelenti, amit a rendező a darab megalkotásáról, mondanivalójáról és szellemiségéről nyilatkozott: „A nosztalgia és a visszavágyódás nekem is lételemem, itt van még bennem a jugoszláv identitás. Ez kissé talán banális, de nem érzem magam sem magyarnak, sem szerbnek.” (Magyar Szó, 2012. július 28., 29., szombat-vasárnap) Persze, az olvasót elsősorban az érdekelné, hogy egy Puskás Zoltán magyar nevű értelmiségi milyen nemzetiségű. Lehet, hogy jugoszlávnak vallja magát, de

ez a fogalom már a múlté. Az azonban teljesen érthetetlen, hogy egy értelmiséginek hogyan lehet nosztalgiája egy kommunista diktatúra iránt, amelynek időszakában 40 000 magyart végeztek ki, köztük diákokat is, csupán azért, mert magyarok voltak, nosztalgiát érez a bajusztépések, a vagyonekbobzások időszaka iránt, visszasírja a Goli otok-os¹ időket, a másként gondolkodók bebörtönzését, merthogy ezek is a jugoszláv időszakot jellemezték. Úgy látszik, Puskás Zoltán nem vallja azt az elvet, amit Herceg János még korábban, az egyetemes magyarsághoz tartozást tagadó symposionisták generációjával ellentétben mondott, miszerint mi nem magyarul beszélő jugoszlávok vagyunk, hanem Jugoszláviában élő magyarok.

Érdemes néhány szót ejteni a Sass Lászlóval kapcsolatos eseményekről is. Sass, akit Szabó Palócz Attila a következőképpen jellemez, „mindenkit gyalázott, aki közszereplést vállalt... súlyos átkokat is szórt, e-mailben zaklatott, sértegetett minősíthetetlen módon kolleganőket, újságírókat és szerkesztőket... úgy viselkedett, ahogyan az internetes közösségekben az úgynevezett trollokat jellemezzük. Vérbeli troll volt ő hosszú-hosszú időn át... „ (M. Sz. 2012. VIII. 4., 5.) Nos, ez a személy bírósági pert veszített Torockai Lászlóval, a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom elnökével szemben, mivel bizonyítékok nélkül azzal vádolta, sértette meg a Magyar Szó olvasói rovatában a jobboldali politikust, hogy Gyurcsány embere. Ezért 150 000 dinár bírságot róttak ki rá, amit ő nem volt hajlandó kifizetni, inkább a börtönt választotta. Ez az eset egy ép ésszel föl nem fogható lavinát indított el, Sasst újságírónak „léptették elő”, és mindhárom szerb újságírói szervezet (Szerbiai Újságírók Egyesülete, Szerbiai Újságírók Független Egyesülete, Vajdasági Újságírók Független Egyesülete) kérelmezte a köztársasági elnököt, hogy részesítse kegyelemben Sasst. Azzal indokolták, hogy egy „újságírót”, azért mert véleményt nyilvánított (valójában alaptalanul sértegetett) egy demokratikus országban, ahol a szólásszabadság garantált, nem lehet börtönbe zárni. A Sass által megírt kegyelmi kérvényt maguk az újságíró

egyesületek továbbították az államfői kabinetbe, ahol gyorsított eljárással meg is született a megkegyelmezés. Ez alatt az idő alatt a szerb sajtó naponta tudósított Sass megpróbáltatásairól, amihez szolgálékúen a magyar médiumok is csatlakoztak, a tartományi tájékoztatási titkár személyesen kereste fel Sass feleségét, végetül pedig a megkegyelmezés után Belgrádban a köztársasági elnök személyesen fogadta az elítéltet. Ezt a túlzott „törődést” már Sass is sokallta, hisz úgy nyilatkozott, hogy már a csapból is Sass folyik. Ennek a politikai cirkusznak valójában két oka volt. Az egyik, egy magyarországi jobboldali szervezetnek visszavágni, banálissá tenni a bíróságon jogosan elért sikerét. Erre a naivul jóhiszemű Sass, aki még élvezte is ezt a (hazug) népszerűséget, alkalmasnak bizonyult. A másik ok, amely sokkal nagyobb súllyal bír, ez a temerini fiúk esete. Ezen szerencsétlenek érdekében már sokan interveniáltak, kérvényezték a büntetésük csökkentését itthon, de a határon túlról is. Mindez süket fülekre talált. Most – ebben a pitiáner ügyben – a szerb politikum alkalmat látott, hogy a mindig követelődző magyar kisebbségnek ne a nagyobb horderejű dologgal, hanem ezzel fogja be a száját. Most már senki sem mondhatja, hogy csak szerb (gyilkos) elítéltek részesültek kegyelemben. Persze, lehetnek Sassnak más „érdemei” is, ha már ilyen biztonságos szárnyak alá vette a szerb politikum. Lezárva ezt a témát még csak annyit érdemes megjegyezni, annak ellenére, hogy Szabó Palócz milyen jelzőkkel illette Sasst az említett írásában, mégis a hatalmi politikának megfelelően, a sajtószabadság nagy harciosa szerepében tetszelegve hangzatosan követelte főcímben: „Szabadságot Sass Lászlónak! Most!” Az esetnek az a pikantériája, hogy Sass egy nappal korábban már szabad volt. De Szabó Palócz túllihegett megfelelően vágyása ennek a szégyenérzetét elfojtotta.

Minden vasárnap a déli harangszó után a Pannon Rádió műsorvezetője bejelenti, hogy aki szereti a magyar nótát, az ezt az állomást hallgassa. A naiv rádióhallgató, ha ezt a műsort választja, bizony csalódnia kell, mert a várt dalamok helyett újkeletű roma zene hangzik fel. Néhány ilyen szám elhangzása után következhet egy csárdás vagy egy magyar nóta, utána pedig

¹ Kopár-szigeti börtön

folytatódik ismét a roma zene, például olyan szöveggel, hogy, „hívtak engem dolgozni, de inkább megyek csórélni”. Hát ha a Pannon Rádió zenei szerkesztője ezzel a zenével akarja a magyar nótát szerető délvidéki magyarságban erősíteni a nemzettudatot, akkor rossz úton jár.

Természetesen senkinek sem lehet semmi kifogása, ha a Pannon Rádió roma műsort (is) közvetít, de azt ne akarja a hallgatóival elhíttetni, hogy a most felkapott, banális szövegű roma muzsika azonos a magyar nótával és csárdással. Ugyanis a népbufitásnak ez is az egyik formája.

Sajnos, az Újvidéki és a Szabadkai Rádió zenei szerkesztője sem tud különbséget tenni a magyar népzene és a nóták között, mivel minden hétköznap a déli hírek után bejelentik, hogy a következőkben népzenet sugároznak, miközben felhangzik a csárdás és a nóta. Úgy látszik Bodor Anikó oktató-nevelő munkája a kultúránkkal foglalkozó néhány egyénhez még nem jutott el.

A zentai gimnázium az 50-es években kiváló színvonalon működött. Olyan tanárai voltak, mint Szeli István, Tőke István, Mikes Mihály, Mikes Melánia, Guelmino János stb., akik közül többen egyetemi tanárként folytatták pedagógiai tevékenységüket. Nem tudom, milyen tudást nyújt most ez az iskola, és egyáltalán a középiskoláink működnek-e olyan színvonalon, mint a korábbi szabadkai, becskereki, újvidéki, amelyek a háború utáni értelmiségünk színe-javát nevelte ki. A jelekből ítélve nem hiszem.

Zenta polgármestere bemutatkozásakor azzal dicsekedett, hogy a gimnáziumot szülővárosában, Zentán végezte, miközben „suk-süközött” és más nyelvi hibát is vétett (köszönve stb.). Nem tudom megérteni azt a magyartanárt, aki négy év alatt nem képes a tanulóival elsajátíttatni a kijelentő és a felszólító mód közötti különbséget. De ha már a magyar irodalom és nyelv tanára ennyire igénytelen (ami pedig az egyetemét is minősíti), akkor legalább a többi tanár között akadhatna egy, aki megkövetelhetné az anyanyelv pontos használatát. Vagy lehet, hogy ők is suk-süköznek? Azt sem tudom megérteni, hogy ezeket az embereket nem zavarja az, hogy ilyen gyatrán beszélnek az anyanyelvüket, amikor más régiók magyar küldöttségeivel tárgyalnak?

Persze, más középiskolákban sem lehet jobb

a helyzet, hisz Szabadkán a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) egyik eminens vezetője hasonló módon suk-süközik, és hasonló nyelvi hibákat vét. Hogy hogyan harcolhatnak ezek a politikusok a délvidéki magyarság boldogulásáért? Sehogyan sem! Mert amint Kölcsey az unokaöccsének szánt Intelmei-ben írja: „Meleg szeretettel függj a hon nyelvén! Mert haza, nemzet és nyelv, három egymástól válthatatlan dolog; s ki ez utolsóért nem buzog, a két elsőért áldozatokra kész lenni nehezen fog.”

Nagy változások következtek be az ideai Magyarokanizsai Író-tábor szervezésében. A VMSZ sugallatára, a Magyar Nemzeti Tanács (MNT), a hazai és az anyaországi támogatások, valamint a politikai befolyásoltság birtokában leváltotta az évek óta működő, az egyetemes magyar nemzetben gondolkodó és tevékenykedő szervezőbizottságot, és a helyébe egy jugo-liberális értelmiségi csoportot bízott meg. Lovas Ildikónak, az MNT kulturális bizottsága elnökének az indítványára a szervezőbizottság élére dr. Bányai Jánost nevezték ki, azt a személyt, aki Hornyik Miklós szerint „főállású jugoszláv”, Benedikty Tamás pedig így jellemzi: az, „aki a titoista kultúrpolitika hú kiszolgálójaként is mindig mellébeszél”.

A VMSZ-nek mint pártnak mindig szüksége volt bizonyos értelmiségi támogatásra, hogy a délvidéki magyarság szemében és a mindenkori magyar kormány előtt hitelessé váljon. Mivel a nemzeti érzelmű értelmiségi csoport nem volt hajlandó feladni pártfüggetlen magatartását, és esetenként bírálóan viszonyult a VMSZ időnkénti langyos állásfoglalásával szemben, amit a szerb hatalom iránt tanúsított (általában csak odáig ment el a VMSZ, hogy a vezetők pozíciója megmaradjon, csorbát ne szenvedjen), ezért a párt a jugo-liberális értelmiséggel, azaz a pozícióban lévőkkel lépett szövetségre. Ezt az értelmiségi csoportot nem zavarta az, hogy a VMSZ mennyit tesz, illetve tesz-e egyáltalán valamit is a délvidéki magyarság érdekében, nem bírálta a pártot, a VMSZ pedig ennek fejében politikai és bőséges anyagi támogatást nyújtott a liberálisoknak és a „bólogatóknak”. Így került Bányai is a szervezőbizottság élére. Az utóbbi időben azonban a liberális értelmiségiek is megsokallták a VMSZ, illetve az MNT „mindenre rátenyerelő” kultúrpolitikáját. A közelmúltban a Napló-körösök összejövetelén

arra panaszkodtak, hogy ilyen körülmények közt „körülöttük elfogyott a levegő. Nincs levegőjük.” Élesen bírálták a VMSZ, illetve az MNT magatartását, főleg a médiumok cenzúrázását, és azt, hogy befolyásolni akarja az értelmiség gondolkodását és kritikai véleménynyilvánítását.

A VMSZ befolyása alatt álló MNT-nek szilárd elhatározása, hogy a magyarsággal kapcsolatos minden intézményt, médiumot, civil szervezetet és egyesületet, valamint rendezvényt a befolyása alá vonjon. Az Író-tábor volt talán az egyedüli nagyobb rendezvény, ami eddig nem került az MNT befolyása alá. Most ennek is vége szakadt. Ez persze nem lenne baj, sőt az lenne a kívánatos, hogy a délvidéki magyarság fontos intézményeit egy nemzetileg elkötelezett, szakmailag képzett testület irányítsa. A gondot azonban az jelenti, hogy a VMSZ a volt kommunista egypárti rendszer módszereit alkalmazza (ez nem is csoda, hisz az idősebb vezetők többsége e párt tagja volt), és minden olyan véleményt, amely a párt vezetőivel szemben áll, könyörtelenül eltaps. A vezetőségbe jól fizetettek és egész családok épültek be, és ez az egyéni érdekek megvalósulását teszi lehetővé, amivel ezek az egyének élnek is. A VMSZ a sikeresnek egyáltalán nem mondható választások után, hogy a kiemelt tagjainak pozíciót biztosítson, különböző szerb pártokkal volt kénytelen koalícióra lépni, ezért a magyarság érdekei a szerb pártok célkitűzései mögé szorultak. Ez a helyzet pedig, minden ígéretések és fogadkozások ellenére, a délvidéki magyarság mind gyorsabb megsemmisítését segíti.

A szerbiai magyarság mélységes félelemben él. A magyar falvakban a Koszovóból tudatosan betelepített romák tartják rettegésben a lakosságot, a nagyobb településeken pedig a szerb soviniszták. A rablások és a megfélemlítések olyan hatalmas méreteket öltöttek, hogy azok már a magyarság normális életét veszélyeztetik. Akinek lehetősége van, az elmenekül, a többség pedig az önpusztítást választja. A falvainkat

vénlegények és magános asszonyok lakják, az esküvők olyan ritkák, mint a fehér holló, pusztít a fehér pestis, a városokban a magyar fiatalok félelmükben a perifériára szorulnak, állástalanul a nagyszülők nyugdíjából élnek, hisz a szüleik is munkanélküliek, hódít a kábítószer és az alkohol, s aki boldogulni akar, annak az egyedüli kiút a beolvadás. Az extrém bántalmazáskor vagy jogcsorbításkor a magyar médiumokban a VMSZ közread egy tiltakozást, amit a szerb sajtó tudomásul sem vesz, a hatalom úgyszintén, és e nemzetközredek kálváriája folytatódik tovább, mintha mi sem történt volna. A VMSZ a tehetetlenségét azzal magyarázza, mint a hasonló megalkuvó elveket valló Romániai Magyar Demokratikus Szövetség, illetve a felvidéki nemzetáruló Híd-Most, miszerint azért kell a hatalomba beépülni, mert csak így képviselhetik a magyarság jogait. Azt viszont nem kívánják tudomásul venni, hogy a hatalomban nekik is a kormány programját kell végrehajtaniuk, ami pedig többször a kisebbségi érdekekkel szemben áll. Azért, hogy a kiemelt tagjainak a jól fizetett pozícióit megtarthassa, a VMSZ arra a határozatra jutott, hogy a korábban a magyarság elüldözését követelő párttal egyes hatalmi szinten koalícióra lépjen. Azt, hogy az óbecsei VMSZ-es tagok ezt hetekkel korábban már megtették, a csúcsvezetők hiúsága nem tudta elviselni, és ezért az óbecseieket kizárta a pártból. Ezt persze a koalíciót eldöntő összejevetelen bölcsen elhallgatták. Sőt, odáig mentek, hogy a kizárt tag egyikét az MNT egyik bizottságából is menesztették. Ezek után nem kétséges, hogy az MNT nem a délvidéki magyarság, hanem a VMSZ politikai intézménye, amelyben az értelmiségiek közül csak a pozíciójukat féltők és a „bólogató Jánosok” maradtak. Csakhogy ellenzékiként is harcolni és pozícióban is lenni egyszerre nem lehet. Mert „Krisztusnak és Pilátusnak, farizeusoknak és vámosoknak, zsidóknak és rómaiaknak egyformán szolgálni nem lehet.” (Dzsida Jenő)

Szabadka, 2012. IX. 1-jén.